

Počítačová lexikografie

Definice

Adam Rambousek

Rozdělení významů

Rozdělení významů

- *Dictionaries traditionally record vocabulary as if meaning is something independent, inherent and unique to an item, and serving to distinguish it from all others. (Rosamund Moon)*
- významy se rozlišují, protože se to obvykle dělá

- A.
- ze
- cro

Rozdělení významů

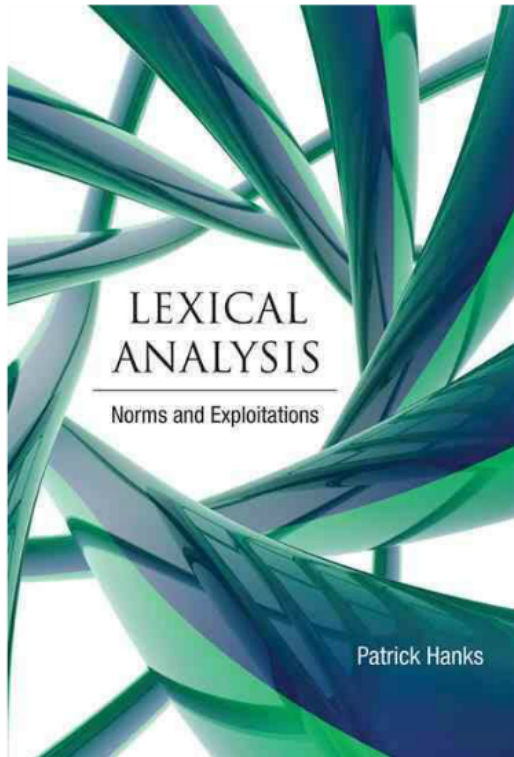
- *Dictionaries traditionally record vocabulary as if meaning is something independent, inherent and unique to an item, and serving to distinguish it from all others. (Rosamund Moon)*
- významy se rozlišují, protože se to obvykle dělá

- A. Zwicky, J. Sadock: Ambiguity Tests and How to Fail Them
- zeugma (dvojí vazba)
 - You are free to execute your laws, and your citizens, as you see fit.
- crossed readings (záměna slov)
 - (bank) Mary blew up the bank and so did John.
 - (hand) Mary put up her hand and so did John.

- morfologie (*appendices/appendixes*)
- gramatika (*an ant crawling across the table/she's learning to crawl*)
- příd. jméno nebo hodnocení? (*medieval cathedral/medieval working conditions*)
- omezení výběru (*co může být čerstvé?*)
- kolokace
- lexikální vztahy (*synonyma...*)
- překlady

- analýza konkordancí, použití
- předpokládané rozdělení na významy
- nasbírat dobré, obsáhlé příklady z korpusu pro každý význam
- analyzovat každý shluk, zjistit odlišující znaky
- podle potřeby rozdělit nebo spojit (a opakovat)

- Patrick Hanks, *Lexical Analysis: Norms and Exploitations*

Korpus na pomoc

- Adam Kilgarriff, "I don't believe in word senses"
- poloautomatické rozdělování významů podle korpusu
- automatický návrh skupin (podle sketchů)
- uživatel potvrdí/zamítne/upraví rozdělení
- a dokola...
- TickBox Lexicography

Šablony

- předloha pro často se opakující druh/kategorii hesla
- popis hesel z jedné kategorie vypadá podobně
 - např. všechny stromy, jídlo, zaměstnání...
- konzistence mezi autory i po delší době

Šablony

- Illnesses and medical conditions (MED)

Defining features	Allowable options
gravity	'serious', 'minor'
genus expression	'illness', 'medical condition', 'disease', OTHER
location	'affecting your ...', 'which affects ...'
person	'which (mainly) affects ...'
cause	'caused by ...'
symptoms	'that makes you ...', 'that makes it difficult for you to ...', 'in which ...', OTHER
full form	'X is an abbreviation/short form of ...'

pneumonia - a serious illness affecting your lungs that makes it difficult for you to breathe

Diseases and medical conditions (MED)

Defining features	Allowable options
gravity	'serious', 'minor'
genus expression	'illness', 'medical condition', 'disease', OTHER
location	'affecting your ...', 'which affects ...'
person	'which (mainly) affects ...'
cause	'caused by ...'
symptoms	'that makes you ...', 'that makes it difficult for you to ...', 'in which ...', OTHER
full form	'X is an abbreviation/short form of ...'

pneumonia - a serious illness affecting your lungs that makes it difficult for you to breathe

Šablony

- Illnesses and medical conditions (MED)

Defining features	Allowable options
gravity	'serious', 'minor'
genus expression	'illness', 'medical condition', 'disease', OTHER
location	'affecting your ...', 'which affects ...'
person	'which (mainly) affects ...'
cause	'caused by ...'
symptoms	'that makes you ...', 'that makes it difficult for you to ...', 'in which ...', OTHER
full form	'X is an abbreviation/short form of ...'

pneumonia - a serious illness affecting your lungs that makes it difficult for you to breathe

Definire

- **programmer**, An organism that turns caffeine and pizza into software.
- **lexicographer**, A writer of dictionaries; a harmless drudge, that busies himself in tracing the original, and detailing the signification of words.

Definice

- obsah + forma
- funkce
 - dekodování - vysvětlení neznámého pojmu
 - stačí mi krátký popis
 - kódování - informace o použití
 - potřebuji podrobný popis gramatiky, příznaků, možných spojení, výjimek...

Definice, obsah

- ostenzivní definice (ukázáním)
 - kyselý = mající chuť připomínající ocet
- definice výčtem částí
 - příbor = náčiní, kterým se jí (lžíce, vidlička, nůž)
 - částí může být mnoho
- definice synonymem/negací
 - je to přesné synonymum?

Definice, obsah

- tradiční - genus+differentia (rod+druhový rozdíl)
 - židle = kus nábytku určený k sezení pro jednu osobu, zprav. s opěradlem
 - funguje výborně pro taxonomie, předměty, některá slovesa
 - popis "nutných" vlastností (příliš mnoho nebo příliš málo)
 - absolute = Something that is absolute
 - raději popis "běžných" vlastností
- extenzionální definice (výčet zástupců)

Definice, obsah

- citové zabarvení
 - příznaky
 - doplnit vysvětlení (*bourgeois - typical of middle-class people and their attitudes. This word often shows that you dislike people like this.*)
- konotace, asociace
 - *caviar - fish eggs eaten as food, usually spread on bread. In many countries caviar is considered to be a special and expensive food, eaten mainly by rich people.*

Definice, obsah

- neutralita?
- apartheid
 - *the keeping separate of races of different colours in one country, esp. of Europeans and non-Europeans in South Africa (LDOCE 1, 1978)*
 - *(in South Africa) the system established by government of keeping different races separate, esp. so as to give advantage to white people (LDOCE 2, 1987)*

Definice, obsah

- neutralita?
- reincarnation
 - *the belief that on the death of the body the soul transmigrates to or is born again in another body (CED, 1979)*
 - *Rebirth of the soul in another body (AHD, 2000)*

Definice, obsah

- nezahltit čtenáře množstvím informací
- nepsat příliš obecné výklady
- nejdůležitější je, co čtenář potřebuje zjistit

Definice, forma

- vyhnout se kruhovým odkazům
 - *allow* - to let; permit
 - *let* - to allow; permit
 - *permit* - to allow; let
 - *father* - a male parent of a child or animal
 - *parent* - a person's father or mother

Definice, forma

- zaměnitelnost definice
 - tenable - capable of being defended against attack
 - Their position was no longer tenable.
- používat jednodušší slova než definované heslo
 - "definiční slovník" (slovníky pro studenty)
- šetření místem a slovy (v papíru)
 - podrobná definice na jednom místě
 - *bribe, v*, to induce or influence by or as if by bribery
 - *bribery, n*, the act or practice of giving or taking a bribe
 - *bribe, n*, money or favor given or promised to a person in a position of trust to influence his judgment or conduct

Definice, forma

- **snadnost použití**
- *regadera* - recipiente con un tubo acabado en una boca ancha con muchos agujeros pequeños que se usa regar, generalmente plantas
 - nádoba s trubkou, která končí širokým ústím s mnoha malými otvory, která se používá pro zalévání věcí, obvykle rostlin